

Zeims **Ne Peba Mórrag Wialómórr** **Ngaensingül Bóktan**

Ini Peba Mórrag Nótó Wialómórr

Ini peba mórrag nóto wialómórr, tóbabóka wialómórr wagó,

“Ka, Zeims, ini peba mórrag kótó wialómdóla. Ka Godón leba zaget olomla ó Lod Yesu Kerrison.” (1:1)

Wa darrü kla koke wialómórr tóbakwata, igósidi mi umulakla wagó, oya peba atang pamkolpam oyabóka umulürrün kwarilürr. Küssel Bukdü tokom pam ngibliandako Zeimsbóka, a [Zu pamkolpam] wata nisbóka wirri umul kwarilürr:

(1) Zeims, Zebedin olom, darrü Yesun umulbain olom nóto yarilürr, oya zoret Zonpükü (Metyu 10:2-4).

(2) Zeims, Yesun zoret, darrü Yesun amkoman angun pamkolpamab balngomól pam nóto yarilürr Zerrusalem wirri basirrdü (Apostolab Tórrmen 15).

Apostolab Tórrmen 12:2 mibü byalda wagó, Zeimsün, Zebedin olom nóto yarilürr, King Errod wató emkalórr büdülümpükü. Da aprrapórr wa Yesun zoret kuri yarilürr, ini peba mórrag nóto wialómórr.

Metyu 13:55 mibü byalda wagó, Yesun tokom zoretal kwarilürr. Zeims darrü yarilürr ibükagab, a wa darrü Yesun umulbain olom

koke yarilürr Yesun arról tonarrdó ini tüpdü. A ma Yesun arsümül büdüldügab ene kakóm, Zeims akó Yesun ngibürr zoretala Yesun umulbain bóktan amkoman yangunóp, akó i Yesun mamóan pamóm ugón bainóp (Apostolab Tórrmen 1:14). Ngibürr tonarr kakóm, Zeims darrü sos balngomól pamóm bainürr Zerrusalemóm (ngabka Apostolab Tórrmen 12:17; 15:13-21; 21:18; Galatia 1:19; 2:9).

Darrü Zu pam ngi Zosepus, ene tonarrdó amkoman póep nóto wialómórr Zu pamkol-pamabkwata, wa wialómórr wagó, Zeims akó ngibürr Yesun mamóan pamkolpam, ibü bu-migóp da ingülküpi ekrrónóp büdülümpükü pail 62 nóma yarilürr Kerrison amtomól kakóm.

Zeims Nibióbka Wialómórr

Zeims tóba peba mórrag ibüka wialómórr

“12 Zu zitül pamkolpamdó Yesun amkoman nidi angundako, bwób-bwób barngerrón nidi-pako.” (1:1)

I tibióban bwóbdü koke nyabenónóp, a ngibürr bwóbdü. Ngibürra ibükagab ngaen Zerrusalem we amgütóp, zitülkus amkoman bangun pamkolpam wirri müp alión we bókyenóp Zerrusalemóm (Apostolab Tórrmen 8:1, 11:19).

Tóba peba mórragdó Galatia pamkolpamdó (2:7-9), Pol Zeimsünbóka wialómórr wagó, Zeims darrü sos alngomól pam yarilürr, God noan ekyanórr ene zaget [Morroal Bóktan] amgolóm tóbanan pamkolpamdó, Zu pamkolpam nidi kwarilürr. Aprrapórr Zeims Zerrusalemóm nyabelórr akó bóktan amgol ó umul bain

yarilürr Zu pamkolpamdó kókó wa nurrótókórr. Da oya wirri ubi igósidi yarilürr peba mórrag wialómóm Zu pamkolpamdó, Yesun nidi amkoman angun kwarilürr akó Zerrusalemóm koke nidi ngyaben kwarilürr. Mi Zeimsün peba mórrag nóma atangdakla, mi umul baindakla wagó, wa Zu pamkolpamdó wialómórr.

Zeims Ini Peba Mórrag Nóma Wialómórr

Ngaen-gógópan Yesun amkoman angun pamkolpam Zu pamkolpam tibian kwarilürr. Blaman Zu pam akó simanal olmalab [gyabi sopae singgalgónónóp]. Da solkwat Zu-koke nidi kwarilürr, Yesun amkoman angunüm ugón bókyenóp. Ini Zu-koke pamab gyabi sopae singgalgórrón koke kwarilürr. Ini pokoa wirri müp sidódürr akó aprrapórr pail 48 nóma yarilürr wirri bóktan amanikóp inikwata Zerrusalemóm. A Zeims enebóka koke wialómórr. Wa aprrapórr gyagüpi tótók yarilürr igó, wata Zu pamkolpam Yesun amkoman angun pamkolpam idi kwarilürr ene tonarrdó. Da wa aprrapórr ini peba mórrag ngaen-gógópan wialómórr, ene wirri bóktan ene kakóm, amanikóp. Ini peba mórrag aprrapórr ngaen-gógópan wialómórróna, ngibürr Kúsil Bukan peba ma solkwat winólómóp.

Zeimsün Zitülkus Ini Peba Mórrag Wialómóm

Ngakande inzana, Zeims ini peba mórrag ugósüm wialómórr Zu pamkolpam umul bainüm akó arüng bütanóm, Yesun amkoman nidi angun kwarilürr akó Zerrusalemóm koke nidi ngyabenónóp.

Zeims müp ipadlórr mórrel kolpama tibiób nóma ikub bagür kwarilürr akó gyagüpi igó ogoblórr wagó, i morroal isako ngibürrdügab.

Akó oya moboküpdü darrü müp asi yarıürr, zitülkus ngibürr pamkolpama bóktanónóp wagó, i Godón amkoman angun koralórr, a i tórrmendó koke irrbünónóp.

Zeims ta tóba peba mórrag atang pamkolpam nilóp Godón [wirri gyagüpitótók] akó apadóm.

Ini Peba Mórragan Bóktan Zono Módógako:

- A. Ini peba mórragan tapaku bóktan *1:1*
- B. Müp tonarr akó pamkolpamab ubi kolae tonarr tómbapónóm *1:2-18*
  - 1. Karrkukus bórrang müp tonarrdó *1:2-8*
  - 2. Elklaza-koke pamkolpam akó mórrel pamkolpam *1:9-11*
  - 3. Pamkolpamab ubia tibiób balngomólóm kainda kolae tonarr tómbapónóm *1:12-18*
- C. Godón bóktan arrkrru akó tórrmendó angrin *1:19-27*
  - 1. Godón bóktan arrkrru *1:19-21*
  - 2. Godón bóktan tórrmendó angrin *1:22-25*
  - 3. Amkoman tórewóm *1:25-27*
- D. Blaman pamkolpam wata darrpan ngarkwatódó morroal bangón ki kwarilün *2:1-13*
- E. Amkoman bangun akó morroal tórrmen *2:14-26*
- F. Ulít alngomól *3:1-12*
- G. Amkoman wirri gyagüpitótók Godkagabi tótókda *3:13-18*
- H. Inzan tulmil tórrmen tómbapón-gu tüpan pamkolpamazán tómbapóndako *4:1-17*
  - 1. Yabü arról Godón tangdó irrbünam *4:1-10*
  - 2. Darrü olom zaz ain-gu *4:11-12*

3. Ikub bagürgu sab ngürrankwata 4:13-17
- I. Zeims mórrel kolpamdó bóktanórr wagó,
God sab ibü zaz nirre 5:1-6
- J. Ngibürr Ikik Bókran Bóktan 5:7-20
  1. Zao-zao ngyaben azid aeng tonarrdó 5:7-12
  2. Tórean arüng 5:13-18
  3. Oya salkomól, amkoman bóktandógab nótó apólda 5:19-20

Ini Peba Mórragan Tapaku Bóktan

¹ Ka, Zeims, ini peba mórrag kótó wialómdóla. Ka Godón [leba zaget olomla] ó [Lod] Yesu Kerrison.

Ka wialómdóla 12 Zu zitül pamkolpamdó, Yesun amkoman nidi angundako, bwób-bwób barngerrón nidipko.

Morroal ngürr yabüka.

Karrkukus Bórrang Müp Tonarrdó

² Kürü [zonaretal], yabü obzek kwata abün-abün müpa nóma togoble, ene müp bagürwómpükü yazeblamke. ³ Zitülkus módóga, e umulakla, müpa yabü amkoman bangun nóma apókda, akó yabü amkoman moboküpi banguna nóma pupo baina, da e sab gaodó kwarilo karrkukus bórrangóm. ⁴ Akó e umul bain kwarilün karrkukus bórrangóm blaman tonarr, igósüm e [dudu kómal] kwarilo samuan ngarkwatódó akó darrü kolae babul yarile yabü moboküpdü, darrü kla kokean arenane.

⁵ Yabü darrüpan ne [wirri gyagüpitótók] babul nóma yarile, wa Godón ki yato da oya sab

sekyene. God ngaru bapón-koke gailda bla-mandó, oyakagab inzan bóktan babula wagó, e kolaekla. ⁶ A wa nóma yato-e, wa wata amkoman yangune a ninis gyagüpitótóke koke yarile, zitülkus ninis gyagüpitótóke nótó gyagüpi tótókda, wa igósidi maludü goblolzana, wóra ne kla amzazilsimzazil angónnda. ⁷ Inzan pama igó gyagüpi koke ki tótók yarilün wagó, wa sab darrü kla ipüde Lodkagabi. ⁸ Zitülkus módóga, wa ninis gyagüpitótók pama akó pamkolpam umul-kokeanako, ia wa sab tónggapóne wa ne poko bóktanórr.

Elklaza-koke Pamkolpam akó Mórrel Pamkolpam

⁹ Kari-kari ngi akó elklaza-koke zonareta wa ikub ki bagür, zitülkus God oya ngi kwit emngyelórr. ¹⁰ A mórrel nótóke, wa ma ikub ki bagür, God oya ngi tüp nóma solkomólórr; zitülkus wa sab twal pulzan bamrüke. ¹¹ Abüsa tóba ururpükü nóma banikda, ene twal akolamda; oya pula balókda ó oya ongang bapón kulainda. Da ene inzana, mórrel pama sab inzan bamrüke tóba zaget tómbapónde.

Pamkolpamab Ubia Tibiób Balngomólóm Kainda Kolae Tonarr Tómbapónóm

¹² Bagürwóm watóke, karrkukus nótó zamngórróna, abün-abün müpa oya nóma sawiónónóp. Zitülkus módóga, oya amkoman moboküpi banguna tüób nóma pupo baina, wa [ngarkwat-koke arrólan] müóngdur ipüde, God alkamül-koke ne bóktan tónggapónórr ibüka, [moboküpdü ubi] nibióbe oyakamóm.

13 Darrüpan ubi kolae tonarr tónggapónóm nómade, wa igó koke ki yarilün wagó, “God kürü wató alngomólóm kainda kolae tonarr tónggapónóm.” Zitülkus módóga, kolae gaodó kokea Godón alngomólóm kolae tonarr tónggapónóm. Akó ta God darrü olom kokean elngomóle kolae tonarr tónggapónóm. 14 A paman tóbanan kolae ubia oya alngomólóda kolae tonarr tónggapónóm, ene ubia oya nóma ilklió aliónda akó ódódda. 15 Olgabi, oya kolaea küppükü nóma baine, ene ubia kolae tonarr alngumilda. Akó kolae tonarra tai wirri nóma baina, wa бүдүл alngumilda.

16 Kürü moboküpdü zonaretal, e ngibürr kolpam ok bain-gu yabü ilklió бүлиónүм ene bóktane wagó, God pamkolpam wató balngomólóm kainda kolae tonarr tónggapónóm! 17 Blaman morroal a dudu kómal [gyaur kla] kwitümgabako. I Abdógab tótókdako, pülpüdü zyón klamab Ab, noan tórrmen tulmil koke бүмzazildako zyón klamab dandangazan barendako. 18 Tóbanan ubi ngarkwatódó, mi tóbabótórró amkoman bóktandógab, igósüm mi ngaen-gógópan küp* kwarilo blamandógab, wa ne elklaza tómbapónórr.

---

* **1:18** ngaen-gógópan küp: Ini bóktan opora igó klambóka apónda igó, ngaen-gógópan ne küpa angurindako ó ngaen amtómólórrón olom akó lar kupo. God Isrrael pamkolpam nümtinóp ini elklaza aliónum oya. Aini Zeims amkoman bangun pamkolpam ataninda ngaen-gógópan küpdü, zitülkus i amkoman kómalako blaman tómbapórrón elklazadógab.

Godón Bóktan Arrkrru akó Tórrmendó An-grin

¹⁹ Kürü moboküpdü zonaretal, e wata igó poko umul kwarilo: Yabü blamanab wirri ubi ki yarile bóktan arrkrrum, e büsai-büsai bóktan-gu, akó büsai-büsai ngürsilüm bain-gu. ²⁰ Zitülkus módóga, paman ngürsila ene dümdüm ngyaben koke alngumilda, Godón ubi ne klame. ²¹ We ngarkwatódó, blaman kolae elklaza amónamke yabiób ngyabendógabi akó piküp bainamke ene blaman abün kolae tórrmen tómbapón-gum. Da yabiób ngi түp elókam akó ene bóktan ipüdam, God ne kla iltümülürr yabü moboküpdü, zitülkus God gaodóma yabü zid bainüm, e ene bóktan nóma ipüdane.

²² E wata igó pamkolpam kwarilo, Godón bóktan tórrmendó nidi angrindako. A igó pamkolpam koke kwarilo, güblangane enan nidi arrkrrudako. Inzan pamkolpama tibiób ilklió bülióndako. ²³ Nadü oloma Godón bóktan arrkrruda, a tórrmendó koke angrinda, wa inzan oloma, tóba obzek nótó ngabkanda glasdó, wa ne obzekpükü tómtómólórr. ²⁴ Wa tóba ngabkanda, da wa nóma alkomólda, dümdüman oya tóba obzekbóka ma ugón bamrükda. ²⁵ A darrü pam inzana, tai nótó ngabkanda ene dudu kómal gida, pamkolpam ne gida-a ausda kolae tonarrdógabi. Wa metat ene gida ngabkan yarile, oya koke bamrükle wa ne poko arrkrrurr, a wa tórrmendó irrbüle. God sab inzan pam bles ine ene tórrmen tómbapónde.

²⁶ Nadü oloma igó nóma gyagüpi tótókda wagó, wa Godón [ótókda], a wa ma tóba ulit

koke alngomólđa, wa tóba ilklió büliónđa akó oya tórewómđü küp babulako. ²⁷ God, mibü Ab nótóke, [kolkal] akó [tóman-koke] tórewóm apadóđa. Inzan ne tórewóme: abal-koke olmal akó kóble, ibü ngabkanóm müp tonarrdó nóma kwarile, akó tüpan pamkolpam koke ki ok bain kwarilün marü alngomólóm kolae elklaza tómbapónóm.

2

Blaman Pamkolpam Wata Darrpan Ngarkwatódó Morroal Bangón Ki Kwarilün

¹ Kürü zonaretal, e mibü [wirri kómal zyónpükü] Lod Yesu Kerrison amkoman angundakla. Amkoman bangun pamkolpamzan, e blaman pamkolpam wata darrpan ngarkwatódó morroal bangón kwarilünke. ² Darrü pama aprrapórr yabü kwóbbazen müótüdü tübangrine wirri darrem [gold] rring a wirri darrem mórrkenyórr bamelórrón, a darrü elklaza-koke pama tómanpükü mórrkenyórrri ta tübangrine. ³ E aprrapórr ene wirri darrem mórrkenyórrpükü pam kubó morroal yangórre ó bóktórre wagó, “Marü morroal mórran poko yóni,” a elklaza-koke pamdó kubó ma igó bóktórre wagó, “We zamngól o popa we mórra tüpdü, kürü wapór minggüpanan.” ⁴ E ne inzan poko nóma tónggapónane, e yabiób darrpan-darrpan, darrpan ngarkwatódó-koke morroal bangóndakla. Akó e yabiób darrpan-darrpan zaz baindakla kolaean gyagüpitótóke. ⁵ Kürü moboküpdü zonaretal, tübarrkrru! God

ini tüpan elklaza-koke is tüób silianórr akó i mórrel kolpamzanako tibiób amkoman bangu-nanme. God ibü silianórr tóba Kingzan Balngomóldó barrbünüm. Akó wa ibü [alkamül-koke bóktan] nókyenóp ene Balngomóldó barrbünüm, [moboküpdü ubi] nibióbe oyakamóm. ⁶ A yadi, e elklaza-koke isab ngi tüp elókarre. E mórrel kolpam larógóm morroal bangóndakla elklaza-koke kolpamdógabi? Ene mórrel pamako, yabü kle-kle nidi bangundako akó yabü nidi bumurratdako kotódó zamngólóm! ⁷ Akó ene mórrel pamako, Yesun kómal ngi nidi kulaindako, wa yabü ne ngi nókyenóp!*

⁸ E dümdüm kla tónggapón koralo, e ne gida nóma mamooanane wagó, “Marü moboküpdü ubi moba minggüpanandó ne olome† inzan ki yarilün, marü moboküpdü ubi mobakazane.” Ini gida Godón gida-e, mibü King nótóke, e ne gida Godón Wibalómórrón Bóktandó asendakla.

⁹ A e ma ne pamkolpam darrpan ngarkwatódó-koke nóma morroal bangunane, e kolae tonarr tónggapónane akó gida-a pupo nirre wagó, e gida amgün pamkolpamakla. ¹⁰ Ka ene poko wialóma, zitülkus nadü oloma dudu gida mamooanda a wa ma darrpan gida bóktan poko alkamülda, ene inzana wamaka wa blaman gida bóktan poko amgünda. ¹¹ Nótó yarilürr wagó, “Ma kol ó pam gómólgu,” wa akó yarilürr wagó, “Ma darrü olom бүдүлүмүкү амкалгу.” Ma ne

* **2:7** wa yabü ne ngi nókyenóp, oya küp módóga: e Yesunakla.

† **2:8** minggüpanandó ne olome wa blaman pamkolpambóka apónða, ma nibiób amorrandóla. **2:8** Lebitikus 19:18

pam ó kol koke nóma gómól namulo, a ma ma darrü olom бүдүлүмпүкү emkolo, ma igósidi gida amgün pamóm baino.

¹² Da módóga, bókta akó tórrmen tómbapónam ene kolpamzan, God sab nibiób zaz nirre ene gida ngarkwatódó, pamkolpam ne gida-a ausda kolae tonarrdógabi. ¹³ Zitülkus módóga, God sab oya gyaur-koke zaz ine, gyaur-koke nótó yarilürr ngibürr pamkolpamdó. Gyaur nadü olome ngibürr pamkolpamdó, oya zitülkus babula gumüm, God sab pamkolpam ne ngürrdü zaz nirre.

Amkoman Bangun akó Morroal Tórrmen

¹⁴ Kürü zonaretal, ia laró morroala darrü oloma ne nóma bóktóne wagó, “Kürü amkoman bangun asine,” a wa ma tórrmendó koke ingrile? Ia inzan amkoman bangun oya zid ine? Koke! ¹⁵ Aprrapórr darrü zonaret ó bólbótan mórrkenyórr a blaman ngürrzan alo kla babulako. ¹⁶ Da darrüpa yabükagabi ne oyaka igó nóma bóktóne wagó, “Ugó wam, paud sab marüka asi ki yarilün; morroal mórrkenyórr bate ururüm akó morroal elo,” a wa ma oya darrü kla ne koke nóma ekyene batenóm ó alom, ia laró morroala? ¹⁷ Ene inzana, amkoman bangun tebean nómada, tórrmen-koke, wa бүдүла.

¹⁸ A darrüpa sab ma igó yarile wagó, “Inzan taia: Darrü oloman amkoman bangun go asine, akó darrü oloma go tórrmen tómbapónnda.” A ka sab bóktan inzan alkomól namulo wagó, “Ma kya moba amkoman bangun kóbó kómtyea, ma tórrmen koke nóma tómbapóndóla, da ka

kubó marü kólba amkoman bangun mómtieno tórrmendógabi.” ¹⁹ Ma igó poko amkoman angundóla wagó, wa darrpan Goda. Taia, da ene gaodó kokea! Kolae samua ta ene poko amkoman angundako - akó gum tórrngónóm baindako.

²⁰ Ma gonggo pamla, ia marü ubi ka marü mómtieno wagó, tórrmen-koke amkoman ban-gunan küp babula? ²¹ God larógóm mibü abbobat Eibrra-amón ipadórr [dümdüm tonarr] olomzan? Tóba tórrmendógabi, wa tóba olom Aesakón [alta] kwitüdü nóma emngyelórr larzan Godka. ²² Ma igó asendóla, wa Godón amkoman angun yarilürr akó tórrmendó ingrinürr, akó oya amkoman banguna [dudu kómal] bainürr oya tórrmendógabi. ²³ Akó Godón Wialómórrón Bóktana küppükü bainürr wagó, “Eibrra-am Godón amkoman yangunürr, da ini zitülkUSDü, God oya ipadórr dümdüm tonarr olomzan.” Akó God oya igó ngilianórr “kürü gódam.” ²⁴ Da e kuri esenane, God darrü pam apadóda dümdüm tonarr olomzan, ini nis tonarrdógab, oya amko-man bangun akó oya tórrmen.

²⁵ Ene inzana, God larógóm Rreiebón,† pam apyón kol nóto warilürr, apadóda dümdüm tonarr olomzan? Tóba tórrmendógabi, wa ene kómdam bain pam tóba müótüdüzan irrbünürr.

2:21 Bwób Zitül 22:1-14   **2:23** Bwób Zitül 15:6; 2 Krronikol 20:7; Aesaya 41:8   † **2:25** Rreieb: Zosyua Keinan tüp nóma bangrinüm kain yarilürr Isrrael pamkolpampükü, wa nis kómdam bain pam zirnapónórr Zerriko wirri basirr kómdam ainüm. Rreieb ibü nünikürr tóba müótüdü akó tangnamtinürr kórzyónüm.

Akó solkwat wa ibü darrü kwat nómtyenóp bakonóm. ²⁶ Da módóga, amkoman bangun tebean nómaða, tórrmen-koke, wa бүдүла, samu-koke бүб бүдүлзана.

3

Ulit Alngomól

¹ Kürü [zonaretal], umulbain pama abün-koke bairre yabükagabi sos kugupidü, zitülkus e umulakla, God sab kibü, nidi umul bairdakla, wirrian [kolaean darrem] tókyerre ngibürr pamdógab, ki ne kolae kla nóma tómbapónórre.

² Zitülkus módóga, mi blamana abün tonarrdó бүтандакла. Nadü oloma ne kokean nóma бүтүне, wa ne poko bóktóne, wa [dudu kómal] pama, gaodóma tóba blaman бүб alngomólóm.

³ Mi kari ayan poko* nóma kolabütandakla [osan] taedó mibüka güblangpükü bainüm, mi gaodómakla ene dudu os alüngsalüng angónóm.

⁴ Ó e but gyagüpi amónam. Enana i amkoman wirriako akó ibü wóra amarruda, ibü karian kulia alüngsalüng angónða, updü paman ubi nóla tótókóma. ⁵ Da ene inzana, ulit wa kari klama бүбдү, a wa ma wirri elklazabóka ikub bagür umula.

E gyagüpi amaik kwarilo igó, karian ura wirri molpoko ia setanda. ⁶ Ulit ta urzana. Wa бүбдү kolaean klama. Wa kolae arrgubinda dudu бүбдү. Wa tóba dudu arról kulainða akó

2:25 Zosyua 2:1-21 * **3:3** kari ayan poko, Mórrke-mórrke módóga: bit. Ene bit [osan] taedó wóp angórrón yarilürr akó sye nizan kwata amrókrrón yarilürr. Ene os alüngsalüng angónóm, ma kubó sye numurruto.

wa tóba ur apadóda [metat bólmyan urdügabi].
⁷ Pamakan gaodóma abün obzek lar ngórrób bainüm akó wa ibü ngaen ngórrób ninóp: abün obzek nurr lar, póyae, tüpdü ngübyón elklaza, ó maludü ngyaben elklaza. ⁸ A darrü olom ma gaodó kokea tóba ulit ngórrób ainüm. Ene ulita metat kolae bóktanda, akó gwar бүдүл tarükzana, ulit ta inzana.

⁹ Uliti pamkolpama mibü Lod, mibü Ab nótóke, oya agürdako, akó dadan uliti i pamkolpam bamórrdako, God tóbanan obzeksyók ngarkwatódó nibiób tómbapónórr. ¹⁰ Ene dadan taedógab agürwóm a amórr bóktana burruandamli. Kürü zonaretal, inzan koke ki yarile. ¹¹ Ia anón nae a kapórr naea darrpan aróbdógabi tótókdamli? Koke! ¹² Kürü zonaretal, ia [pig] nugup gaodóma [olib] küp bapónóm ó [grreip] syepor gaodóma pig küp bapónóm? Kokean! Ene inzana, anón naea kapórr nae aróbdógabi koke tópkóne.

Amkoman [Wirri Gyagüpitótók] Godkagabi Tótókda

¹³ Ia nótóke yabü aodó, wirri gyagüpitótóke akó umul nótóke morroal ó kolae amzyatóm? Da wa ki okaka bümzazil tóba morroal tórrmen tulmildügabi, wa ne tórrmen tómbapónnda tóba ngi түп balkomólde, zitülkus wirri gyagüpitótóka oya tangamtinda tóba ngi түп balkomólóm. ¹⁴ A ngibürra yabükagabi, yabü gyagüp kolae wirribóka akrranda moboküpdü, zitülkus yabü ubia e ta morroal umulbain pamóm bainane. E yabióban gyagüpi bomandakla. E

ne inzan nóma kwarilo, ikub bagürgu wagó, e wirri gyagüpitótók pamakla. Obae tizgu enezan. ¹⁵ Yabü gyagüp kolaea nóma akranda akó e wata yabióban gyagüpi bomandakla, yabü wirri gyagüpitótók kwitümgab kokea. A ene wa tüpan akó pamakanan gyagüpitótóke, akó [debóldógaba]. ¹⁶ Zitülkus módóga, ene bwóbdü pamkolpam gyagüp kolaea nóma akranda akó i wata tibióban gyagüpi bomandako, ene pokodó pamkolpam müpdü kwarile, balngomól nabe kwarile, akó i blaman abün-abün kolae tómbapónorre.

¹⁷ A kwitümgab ne wirri gyagüpitótóka tótókda, oya wirrian kla módóga, wa [kol-kala]. Akó wa blaman tonarrdó paudüdüma, oya gyaur tonarr asine pamkolpamdó, wa pamkolpamab bóktan arrkrruda, oya wirri gyaur asine pamkolpamdó, wa morroal tórrmen tulumil tómbapónnda, wa blaman pamkolpam darpan ngarkwatódó morroal bangunda, akó oya moboküp amkomana. ¹⁸ Paud nidi ódóddako akó küp nidi aritódako paudi, i sab [dümdüm tonarr] abülnürre.

4

Yabiób Arról Godón Tangdó Irrbünam

¹ Ia larógóm tómbapónnda gazirrwóm ó ongyal-tongyala yabü aodó? I tómbapóndamli yabü kolae büban ubidügabi. Ene ubia yabü moboküpdü gazirrdako. ² Yabü ubi darrü klamóma, a e ma koke ipüdane. We zitülkusdü, e pam amkalóm kaindakla ene klamóm. Akó

yabü wirri ubi ngibürr isab elklazamóma, a e ma gaodó kokeakla azebóm. We zitülkusdü, e ongyaltongyaldakla akó gazirrdakla. Yabü ubi elklaza babul igósidiako, zitülkus e Godón koke atodakla. ³ E nóma atodakla, e koke ipüdane, zitülkus e kolae zitüldügab atodakla yabiób kolae büban ubi ngarkwatódó amanóm.

⁴ E kol gómól pamzanakla!* Ia e umul-kókakla wagó, e tüp gódam nóma angundakla, e Godón gómdamal kokeakla? We ngarkwatódó, nadü oloman ubie tüpan gódamóm bainüm, wa igósidi Godón gódamóm-koke baine. ⁵ Igó gyagüpi tótókgu wagó, Godón Wialómórrón Bóktana enan bóktanda wagó, “Oya gyagüp kolaea amkalda ó oya wirri ubi ene samudüma, wa ne samu ingrinürr mibü bübdü.” ⁶ A God ma mibü wirri [gail tonarr] akyanda. We zitülkusdü, tóba Wialómórrón Bóktana bóktanda wagó,
“God ibüka bóka bamgünda, tibiób ngi nidi kwit aindako.

A wa ibü gail tonarr akyanda, tibiób ngi tüp nidi balókdako.”

⁷ We ngarkwatódó, yabiób arról Godón tangdó irrbünam. A e [debóldó] bóka bamgülam, da wa kubó busole yabükagabi. ⁸ Godón minggüpanan togob, da wa kubó yabü minggüpanan tame. Yabiób tang bagulam, e kolae tonarr kolpam nidipakla, akó yabiób moboküp [kolkal] ninam,

---

* **4:4** Ene bóktan opor kol gómól pam Ngaep Bukdügabia. God tóba pamkolpam inzan ngibialórr, i obae god [ótók] nóma kwarilürr. (Zerremaea 3; 13:27; Aesaya 54:5-7; 57:3) **4:6** Ikik Bókrran Bóktan 3:34

e ninis gyagüpitótóke nidipakla. ⁹ E gyaur koralo yabiób kolae tonarrdó, e gyaurwóm akó yón gyaur koralo. Yabü ngüóng órnae izazinam ama gyaurwómdü akó yabiób bagürwóm ama бүдүл obzekzan ninam. ¹⁰ Yabiób ngi түп elókam Lodón obzek kwata, da wa yabü ngi igósidi kubó kwit nirre.

Darrü Olom Zaz Ain-gu

¹¹ Zonaretal, yabiób darrpan-darrpanbóka kolae poko bóktan-gu. Nadü oloma ne kolae poko nóma bóktóne tóba zonaretbóka ó wa ne oya nóma zaz ine, wa Godón gidabóka kolae poko bóktóne akó gida zaz ine, zitülkus gida-a bóktanda wagó, “Marü [moboküpdü ubi] moba minggüpanandó ne olome† asi ki yarilün.” Ma ne kolae poko nóma bóktono gidankwata, ma gida mamooan olom kokela, a ma zazzanla. ¹² God wata darrpan gida gail olom ó zaz ta watóke. Da wa gaodóma zid ainüm akó kulainüm. Da mató, ma nótókla, moba minggüpanan ne olome, oya zaz ainüm?

Ikub Bagürgu Sab Ngürrankwata

¹³ Tübarrkrru, e nidi bóktandakla wagó, “Erkya o sab mi ogobo ini o ene wirri basirrdü, darrpan pail we amaikrre, elklaza bumiógrre ó sel nirre akó mani tónggapórre.” ¹⁴ Wai, e umul-kókakla yabü ngyaben sab ia yarile, zitülkus yabü ngyaben kepkerrzanako, kari-anbóka okaka tübine a akó bamrüke! ¹⁵ A e ma igó ki korala wagó, “Lodón ubi ne

---

† 4:11 Ma müsirrga ain bóktan 2:8 ngakanke.

nóma yarile, mi sab ngyaberre akó ini kla o we kla tónggapórrre.”¹⁶ A errkya e ma yabiób ene bókam bagósórrón bóktanabkwata ikub bagürdakla, zitülkus e gyagüpi tótókdakla ene bókam bagósórrón bóktan kari morroal kokeako. Inzan ikub bagür kolaeen pokoa.¹⁷ Da módóga, morroal tónggapón umul nótoke, a ma koke tónggapónnda, wa igósidi kolae tonarr tónggapónnda.

5

Zeims Mórrel Kolpamdó Bóktanórr Wagó, God Sab Ibü Zaz Nirre

¹ Tübarrkrru, e mórrel kolpam nidipakla.* E wata yón taegwarr akó yón bamto kwarilo, zitülkus müp tonarra tótókda yabüka. ² Yabü mórrela sab babüne, akó pua yabü mórrkenyórr sab alóng kwarile. ³ Saka yabü gold a [silba] kolae nirre. Ene saka sab pupo nirre wagó, e elklaza-koke is koke tangbamtin kwarilnürü yabiób gold a silba-e. Akó saka gold a sil-bazan kolae ainda, God sab yabü kolae nirre, urazan elklaza alóngda. E yabiób mórrel kwób asudakla ini dómóm ngürrdü, God ma

---

* **5:1** Ini atang pokodó, 5:1-6, Zeims mórrel pamkolpamdó wialómórr, Yesun aprrapórr koke nidi amkoman angun kwarilürr. I elklaza-koke pamkolpam kle-kle bangón kwarilürr. Zeims ibübóka wialómórr Yesun amkoman angun pamkolpam arüng bótanóm igó bóktandógab wagó, God sab ene mórrel pamkolpam zaz nirre. Akó Zeimsün ubi yarilürr Yesun amkoman angun pamkolpam amtyanóm wagó, mórrel elklaza ngambangóldó gonggo pokoa. We ngarkwatódó, ibü ene mórrel kolpamabkwata gyagüp kolaea koke ki akrran koralón.

yabü zaz bainüm kaina. ⁴ E bangónarre darrem kla aliönüm ibüka, yabü apapdó nidi agap kwarilürr. Tübarrkrru! Ene zaget pama murrkurr akrrandako. Abül pamab yón taegwarra Godón güblang kuri emrróne, Wirri Arüng Lod nótoke. ⁵ E tüpdü abün mórrel elklaza tumum ngyabendakla akó yabü kolae büban ubi ngarkwatódó. Enezan ngyabende, e larzanakla pyórr aupürrün bódapón ngürrankü. ⁶ E dümdüm ngyaben pamkolpam zaz ninarre akó бүдүлүмүкү ekrrónarre,† gaodó koke nidi kwarilürr yabüka bóka bamgünüm.

Zao-zao Ngyaben Azid Aeng Tonarrdó

⁷ We ngarkwatódó, zonaretal, zao-zao ngyabelam, kókóta Lod sab nóma tolkomóle. E ngaon pam gyagüpi amaikam, wa piküpan enezan akyanda kókóta oya apapa sab morroal alo küp apóne. Akó wa piküpan enezan akyanda kókóta pail akó bao ngupa timile. ⁸ E ta inzan, zao-zao ngyabelam akó yabiób arüng бүталам, zitülkus Lodón alkomól tonarra minggüpanan kuri түбине. ⁹ Zonaretal, murrkurr bókrrangu yabiób darrpan-darrpandó, igósüm Lod sab yabü koke zaz nirre akó [kolaean darrem] koke nilirre. Tübarrkrru, Zaz wata wa mamtaedó zamngólórróna.

¹⁰ Zonaretal, [prropet] gyagüpi amónam, Lodón ngidü nidi bóktan kwarilürr. Ibü nütaninam, i enezan zao-zao ngyaben kwarilürr, enana i azid aengóp. ¹¹ Tübarrkrru, mi gyagüpi

† **5:6** Ene mórrel pamkolpama aprrapórr ene kla tibi koke tómbapón kwarilürr, a i zaz mani nüliónónóp tómbapónóm.

tótókdakla wagó, bagürwóm idipko, karrkukus nidi bórróngóp. E kuri arrkrruarre Zob enezan karrkukus zamngól yarilürr, akó e umulakla wagó, Lod dómdóm laró morroal sidódürr oy-aka. E umulakla wagó, Lod wirri gyaur akó morroal tonarra.

¹² Kürü zonaretal, tai amkoman wirrian ne klame, darrü kla ngilian-gu yabiób [alkamül-koke bóktan] arüng akyanóm. Godón kwitüm ngyaben bwób ó ini tüp ó darrü kla ngilian-gu yabiób bóktan arüng akyanóm. E wata igó bóktónane wagó, “Taia” ó “Koke,” da e wata yabiób bóktan ngarkwatódó tómbapónane. Ene igósüm, God sab yabü zaz koke nirre akó kolaean darrem koke nilirre.

Tórean Arüng

¹³ Ia darrü oloma yabü aodó müpdügab azid aengda? Wa tóre ki eko. Ia darrü olom barnginwómdüma? Wa Godón agür wórr ki batolón. ¹⁴ Ia darrü olom yabü aodó azida? Wa sos [balngomól byarrmarr pam] ki ngibau akó i oyankü tóre ki ekonóm ó oyaka oel ki ekónónóm Lodón ngidü. ¹⁵ I nóma tóre ekorre, amkoman angundi ene klama amkoman kubó tómbapóne, azid oloma dólóng baine akó Lod oya irsümüle azidüdügab. Wa aprrapórr kolae tonarr nóma tónggapónórr, God oya kolae tonarr kubó argone. ¹⁶ Da módóga, yabiób kolae tonarr pupo bain kwarilün yabiób darrpan-darrpandó akó tóre kwarilün yabiób darrpan-darrpanankü, igósüm e dólóng bairre. [Dümdüm tonarr]

oloman tórean arüng asine ó wa küp bapóne. ¹⁷ Prropet Ilaeza mizan pamakan yarilürr. Wa amkoman moboküpi tóre ekorr wagó, ngupa sab koke ki tümil. Da aüd pailüm akó poko ngupa ene tüpdü kokean tümilürr. ¹⁸ Wa akó tóre ekorr, da pülpüla ngup zirrsapónórr akó tüpdü elklaza we waonóp.

Oya Salkomól, Amkoman Bóktandógab Nótó Apólda

¹⁹ Kürü zonaretal, aprrapórr darrüpa yabü aodó amkoman bóktandógab apól yarile akó darrüpa oya salkomóle. ²⁰ Ene olom nótó salkomóle, wa ki emzyat wagó, kolae tonarr olom ne nótó nóma salkomóle tóba apól kwatódógab, wa sab ene kolae tonarr olom zid ine büdüldügab samuan ngarkwatódó akó God abün kolae tonarr barrgone oyabókamde.

Godón Buk
Portions of the Holy Bible in the Gizrra language of
Western Province, Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Gizrra long Niugini

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gizrra

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-04-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 2 Apr 2021

d83b2e14-c797-5499-b582-de63912ac614